

"Crvenkapica" u predškolskom odgoju

Šusterajter, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:742856>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA ŠUSTERAJTER

CRVENKAPICA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Završni rad

Pula, travanj 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA ŠUSTERAJTER

CRVENKAPICA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Završni rad

JMBAG: 0116150722, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolski odgoj

Predmet: Dječja književnost

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Vjekoslava Jurdana

Pula, travanj 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SAŽETAK

Dječja književnosti poseban je dio književnosti upravo zbog usmjerenosti ka djeci. Svojim djelima i tematikom prilagođena je dječjoj dobi. Bajka, kao dio dječje književnosti, nezaobilazna je i u dječjem životu i odrastanju. Bajka je književno djelo u kojem se nestvarni i nadnaravni elementi spajaju sa stvarnima. Navedeni su i objašnjeni elementi bajke poput teme, likova i kompozicije; odnos bajke i djeteta. U radu je proučavana bajka *Crvenkapica*. Ova bajka iznimne je važnosti zbog svoje pouke kojom se djecu potiče da slušaju i poštuju starije. Kratkim sadržajem prepričana je gore spomenuta bajka, ali spomenuta je i druga verzija, točnije interpretacija i objašnjenje bajke od strane Bruna Bettelheima.

U radu se nalazi i aktivnost koja je provedena u dječjem vrtiću. Izneseni su materijali i aktivnosti po centrima unutar sobe. Sve aktivnosti i materijali potkrijepljeni su fotografijama od strane autorice rada.

KLJUČNE RIJEČI: dijete, bajka, elementi, *Crvenkapica*, aktivnost

Summary

Children's literature is a special part of literature because it is intended for children. The themes of works that are part of children's literature are adapted and customized for children. As a part of children's literature, fairy tales are an inevitable part of growing up and a part of childhood life. Fairy tales are literary works filled with unreal and supernatural elements that are intertwined with the real world. Elements of a fairy tale such as theme, characters and composition are listed and explained as well as the relationship of a fairy tale with a child. The fairy tale Little Red Riding Hood is studied and interpreted in the following paper. It is extremely important because of its lessons that encourage children to listen and respect the elderly. The above-mentioned fairy tale is retold with a short content, but another version is also mentioned, more precisely the interpretation and explanation of the fairy tale by Bruno Bettelheim.

The paper also includes an activity that was carried out in a kindergarten. Materials and activities were presented in the centers inside the rooms. All activities and materials are included in this paper as photographs taken by the author.

KEYWORDS: child, fairy tale, elements, Little Red Riding Hood, activity

Sadržaj

1. Uvod	6
2. Dječja književnost.....	7
2.1. Prilagođenost dječje književnosti dječjoj dobi	8
3. Bajka.....	9
3.1. Teme.....	9
3.2. Likovi u bajci.....	9
3.2.1. Nadnaravni likovi.....	10
3.3. Kompozicija	10
3.4. Zajednički simbolički elementi bajke	11
3.4.1. Pokretač radnje	11
3.4.2. Glavni junak	11
3.5. Bajka i Edipov kompleks	12
4. Bajka i dijete.....	13
4.1. Važnost pričanja bajki djeci predškolske dobi.....	15
5. O autoru	16
6. <i>Crvenkapica</i>	17
6.1. Kratki sadržaj.....	17
6.2. Analiza likova	18
7. Objašnjenje bajke <i>Crvenkapica</i>	20
7.1. Bruno Bettelheim	20
8. Interpretacija <i>Crvenkapice</i>	22
8.1. Uloga muškarca u bajci.....	22
8.2. Crvena boja kao simbol.....	22
8.3. Uloga oca.....	23
8.4. Viši stupanj zrelosti	23
9. Aktivnost u vrtiću	24
9.1. Sredstva i poticaji po centrima.....	24
9.2. Osvrt na aktivnost	28
10. Zaključak	32
Literatura.....	33
Prilozi.....	34

1. Uvod

Ovaj rad započinje objašnjenjem pojma dječje književnosti, te prilagođenošću ovisnoj o dječjoj dobi. Na taj način prati se razvitak dječje književnosti tijekom dobnih razdoblja djeteta. Samo spominjanje djeteta uključuje i pojam bajke. Bajka je književna vrsta dio dječje književnosti i neizostavan dio djetinjstva. Već u predškolskoj dobi djeca se susreću s njom. Sljedeći pojmovi predstavljaju temeljne elemente, sastavnice svih bajki, a to su: tema, likovi, kompozicija.

Iako je povezanost bajke i djeteta vrlo bliska, pedagozi tijekom povijesti, ali i danas, ne gledaju jednako na bajku. Razni su argumenti protiv nje i njezina djelovanja na dijete, no razvitak dječje mašte uvijek se pripisuje i bajci.

Slijedi biografija braće Grimm, autora bajke *Crvenkapica*, koja je temelj ovoga rada. *Crvenkapica* je bajka ispričana usmenim načinom, a braća su je kasnije zapisala. Osim sažetka bajke i analize likova ovaj se rad bavi objašnjenjem bajke i njezinom interpretacijom. Glavnu ulogu ima Bruno Bettelheim koji otkriva neke druge strane dječjih bajki. Pojašnjava se simbolizacija crvene boje, uloga muškarca i uloga oca.

U radu je predstavljena i vrtićka aktivnost na temu *Crvenkapice*. Aktivnost je provela autorica rada, obuhvaćala je dva kolegija, Metodika govorne komunikacije i upoznavanja okoline te kolegija Metodika početnih matematičkih pojmova. Prikazan je osvrt na tijek aktivnosti, on je popraćen fotografijama materijala po centrima, te dječjim radovima.

2. Dječja književnost

Književnost je osobita vrsta jezične djelatnosti koja se ostvaruje u jeziku, tj. jezik joj je sredstvo izražavanja. Književnost nisu samo književna djela jer ona ne postoje bez čitateljske publike, pa bi se moglo reći da je književno djelo neka vrsta posrednika između čitatelja i autora. Znanost o književnosti dijeli se na povijest književnosti, teoriju književnosti i književnu kritiku.

(URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=67354>, 28. srpanj 2020.)

Dječja književnost posebni je dio književnosti koji obuhvaća djela što po „tematici i formi“ odgovaraju dječjoj dobi (grubo uzevši od 3. do 14. godine), a koja su „ili svjesno namijenjena djeci, ili ih autori nisu namijenili djeci, ali su tijekom vremena, izgubivši mnoge osobine koje su ih vezale za njihovo doba, postala prikladna za dječju dob, potrebna za estetski i društveni razvoj djece te ih gotovo isključivo ili najviše čitaju djeca.“(Crnković, 1977:7)

Osnovne vrste dječje književnosti jesu:

- dječja poezija
- priča ili bajka
- dječji roman ili pripovijetka

Dječja književnost dijeli se na dvije skupine. U prvu skupinu spadaju slikovnice, dječja poezija, priča i dječji roman. Drugoj skupini pripadaju basne, roman o životinjama, avanturistički ili pustolovni roman, historijski ili povijesni roman, znanstvena fantastika, putopisi i biografska djela.

Djeca su sama preuzela neka djela. Neki autori napisali su djela koja nisu ni pomišljali namijeniti djeci, no djeca su ih preuzela. Na isti su način djeca, djela koja su bila namijenjena direktno njima, odbacila.

Dječja književnost i dječja lektira dva su različita pojma. Dječje lektire mogu se podijeliti u više kategorija, one lakše, teže, razumljive i nerazumljive. Na taj način dječjom lektinom dječja književnost, tj. njezini okviri pretjerano se proširuju. Dječja lektira širi je pojam od dječje književnosti jer obuhvaća i djela izvan područja

umjetničke književnosti, a kod same književnosti obuhvaća i djela koja ne spadaju u dječju književnost.

Djeca su ljudi koji još nisu dostigli zreli stupanj tjelesnog i duševnog razvoja. U odnosu na odrasle djeca su ograničena tjelesnim mogućnostima, i iskustvom i znanjem, puninom osjećajnog života, samostalnostima prilikom osiguravanja životnih potreba, poznavanjem jezika. (Crnković i Težak, 2002:8)

2.1. Prilagođenost dječje književnosti dječjoj dobi

Dječja književnost samim nazivom odaje svoju usmjerenost i prilagođenost djeci, no unutar nje vrši se podjela na dječju dob. Razlike u dječjoj dobi velike su. Dječja književnost prilagođava se djeci u dva smjera: pisci svjesno namjenjuju svoja djela malom djetetu i osobe koje čitaju i prepuštaju djetetu pojedinu vrstu da ju čita ili sluša kada mu ona odgovara.

Tijekom prvih dviju godina djetetu se nude jednostavne slikovnice bez teksta ili s vrlo malo teksta. Od treće do četvrte godine dijete traži slikovnice s tekстом i jednostavne priče. Smatra se kako bi tekst trebao biti rimovan.

Razdoblje od četvrte do sedme godine smatra se razdobljem bajke. Djeca će bajke čitati i kasnije, no u ovim godinama djeca vjeruju u ispriповijedane događaje i uživljavaju se u njih. Djeca s bogatom maštom kasnije ih napuštaju. U drugoj polovici ovog razdoblja djeca vole izmjenjivati bajke, samostalno mijenjati završetke ili ih stvaralački nadopunjavati.

Nakon predškolske dobi slijede razdoblja tijekom kojih djeca vole samostalno čitati bajke i dječju poeziju. Od sedme do desete godine javlja se interes za realističkim pripovijetkama, te djeca pokazuju interes za životinje. Također dopadaju im se pripovijetke kojima su glavni likovi životinje i djeca.

Od desete do trinaeste godine nastupa prepubertetsko razdoblje. Djeca traže uzbudljivu literaturu poput avanturističkih romana i pripovijetki. Djevojčice vole sanjarenja i ljubavne teme, zgode dječaka i djevojčica.

Ova podjela sadrži i odstupanja, kako se mijenja društvo i vrijeme, mijenjaju se i dječji interesi. Odgojitelji i učitelji s vremena na vrijeme vrše ispitivanja jer se granice pojedinih razdoblja pomiču. (Crnković, 1977:11)

3. Bajka

Riječ bajka dolazi od glagola *bajati* koji ima značenje vračati ili čarati, a prema glagolu *gatati* postoji i zastarjeli naziv *gatka*. (Pintarić, 1999: 11)

Postoje razne definicije bajke, a Milan Crnković istaknuo je bajku kao posebnu književnu vrstu kod koje se ističe čudesnost. Na prijelazu iz jednog svijeta u drugi tj. iz stvarnog u nestvarni ne postoji čuđenje. Time je želio reći da čudesno u bajci živi kao stvarno. Element čudesnoga prkosi zakonima stvarnoga svijeta i nemoguće je odrediti gdje završava čudnovato, a gdje započinje stvarnost. Bajke su započele svoje postojanje usmenom predajom. Narod je prepričavao bajke, naravno takvom usmenom predajom one su se dosta mijenjale. U djetetovom životu bajke se najčešće počinju primjenjivati od četvrte pa do sedme godine. Bajke zbog svog zabavnog sadržaja zadržavaju dječju pozornost, a zbog svoje skrivene pouke djeca iz svake nešto novo nauče, iako možda toga nisu ni svjesni.

3.1. Teme

Najčešće su teme u bajkama vezane uz pobjeda dobrog nad lošim. Tako siromašni postaju bogati, pravda pobjeđuje nepravdu, ljubav pobjeđuje mržnju... U bajkama se naglašava dobro, no to dobro pobjeđuje na teži način uz puno muke. Na samom početku zlo je jako snažno i nadjačava dobro, također zlo vlada. No, s vremenom dobro jača, zbog jačanja dobra zlo slabi, na kraju u potpunosti nestaje.

3.2. Likovi u bajci

Bajka se od drugih književnih vrsta razlikuje i po likovima koji se unutar priče nimalo ne čude nezemaljskim elementima. Prihvaćaju ih poput svakodnevnice. Likovi žive u tom čudnovatom svijetu, no oni sami nemaju odlike nadrealnog. Upravo zbog tih motiva jako je teško razlikovati fantastičnu priču i suvremenu bajku, pa one čak postaju istoznačnice.

U bajkama su najčešće likovi odrasli. Ti su likovi imućni, kao npr. kraljevi i kraljice, prinčevi i princeze, trgovci; ili siromašni poput ribara, mlinara, drvosječa. Dobrota tih likova iskazuje se čak i njihovim fizičkim opisom no, isto tako, opisom možemo spoznati i da je lik zao. Nerijetko je ljepota iskazana fizičkim karakteristikama, npr. ako je djevojka dobra onda je i lijepa.

3.2.1. Nadnaravni likovi

Nadnaravni likovi u bajkama su vile, vještice, patuljci, zmajevi. Vile su gospodarice magije, mogu biti dobre i zle. Njihovo podrijetlo nije poznato, pojavljuju se u skupinama od po tri. Najčešće se pojavljuju u planinama i u dubinama šuma.

Vještice su u bajkama zle, njihova je zloća prikazana i ružnim izgledom. Ali ne moraju uvijek biti ružne, nekada će na početku vještica biti lijepa ali, budući da je njezina ljepota prolazna, na kraju će bajke ona biti ružna.

Patuljci su u bajkama najčešće dobroćudni i vrijedni. Dok su vile povezane sa zrakom, patuljci su povezani s pećinama i špiljama.

Zmaj se predstavlja zlim likom. Najčešće je prikazan kao čuvar blaga, no to blago na kraju predstavlja lijepu djevojku za koju se kraljević bori te ima zadatak poraziti velikog opasnog zmaja.

Pojavljaju se i razne životinje u bajkama. Male šumske životinje pomažu glavnim likovima u savladavanju zla. Ne moraju uvijek životinje biti dobre, a za to je pravi primjer bajka *Crvenkapica*, u kojoj vuk ima zle misli i namjere.

3.3. Kompozicija

Kompozicija bajke temeljena je na ponavljanju. Uvod je vrlo kratak. Čini ga nekoliko rečenica koje opisuju lika, vrijeme i mjesto.

„Bila jednom mala umiljata djevojčica koju bi svatko zavolio čim bi ju vidio.“ (Grimm, 1998: 8)

U bajkama se događaj zbiva u neodređeno vrijeme i na neodređenom mjestu. „Ali baka je stanovala u šumi, pola sata hoda od sela. Kad je Crvenkapica stigla u šumu, susrela je vuka.“ (Grimm, 1998: 8)

Fabula je ispričovijedana jednostavnim rečenicama, bez opširnih opisa. Na vrhuncu dolazi do obračuna među dobrim i zlim likovima. Dobri likovi pobjeđuju. U zaključku se govori kako su dobri likovi nagrađeni, a zli kažnjeni. Također u bajkama se na kraju može razaznati i pouka.

„Lovac je oderao vuku krzno i otišao s njima kući, baka je pojela kolač i popila vino koje je donijela Crvenkapica te se oporavila, a Crvenkapica je mislila: Slušat ću mamu i nikada više neću skretati s puta.“ (Grimm, 1998: 11)

3.4. Zajednički simbolički elementi bajke

Sve bajke svojim usmenim prenošenjem mijenjaju svoj sadržaj te se prilagođavaju kulturi sredine; upravo zbog toga gotovo je nemoguće otkriti originalan tip određene bajke. Gotovo u svakoj bajci danas moguće je razaznati zajedničke elemente u radnji i likovima, a neki od njih su:

- pokretač radnje
- glavni junak
- ženski lik
- protivnici i pomagači
- šuma
- sretan završetak.

3.4.1. Pokretač radnje

U svakoj bajci postoji lik kojim kreću događaji. Prvi se pojavljuje u bajci, a taj je lik u bajci *Crvenkapica* majka. Ona šalje svoje dijete na put kroz šumu do bake. Također, ovdje se pokretačem može smatrati i bakina bolest. Pokretač je zapravo neki događaj koji mijenja rutinu života, rješavanjem tog problema sve se vraća na staro. Na taj će se način bakinim ozdravljenjem svi vratiti u svoju rutinu.

3.4.2. Glavni junak

Glavni junak ne mora uopće imati karakteristike junaka. Ovaj lik osjeća dužnost ili dobiva zadatak pomaganja ili ga određuju životne okolnosti. Na svom putovanju susretat će se s raznim iskušenjima, tijekom kojih će pokazivati svoje vrline i mane.

U bajkama je zlo prikazano kao nešto lijepo. U *Crvenkapici* je prikazano kao šuma prepuna lijepog cvijeća.

Kada junak savlada svoje iskušenje uči na svojim greškama i shvaća pouku. Tako i mi učimo na tuđim greškama koje nam daju do znanja što je dobro, a što je zlo. Za dobra djela slijedi nagrada.

Junak u bajci samo je jedan, ima izraženu individualnost. Za junaka se može reći da stoji čvrsto na zemlji, ali da mu je glava među oblacima.

3.5. Bajka i Edipov kompleks

Edipov ili Elektrin kompleks javlja se tijekom falusne faze razvoja, točnije od treće do šeste godine života. Naziv Edipov kompleks koristi se za dječake, dok Elektrin za djevojčice. U ovoj je fazi razvojni zadatak spolna identifikacija i identifikacija djeteta s roditeljem istog spola.

Ovaj kompleks razvio je psihijatar i psihoanalitičar Sigmund Freud i objasnio ga je željom djeteta za roditeljem suprotnoga spola. Prema njegovoj psihoseksualnoj teoriji razvoja, osobnost se razvija u pet faza:

1. oralna faza
2. analna faza
3. falusna faza
4. faza latencije
5. genitalna faza.

Zbog Edipovog kompleksa dijete osjeća privlačnost prema roditelju suprotnog spola, dok prema roditelju istog spola osjeća neprijateljstvo i rivalitet. Dijete je ljubomorno na roditelja istog spola, želi zauzeti njegovo mjesto.

Kako bi dijete izašlo iz ove faze, roditelj suprotnog spola mora pokazati da je stabilna i jaka osoba kako bi dijete popustilo, prilagodilo svoje ponašanje.

4. Bajka i dijete

Kao što je ranije spomenuto, bajka je književna vrsta s kojom se djeca od najranije dobi susreću. Dijete čitajući bajke prolazi sve ono što su narodi tisućama godina mislili o svijetu, kako su u svojoj mašti predstavljali sile koje vladaju svijetom, te za čim su težili. U svijetu ima više tisuća bajki koje sadržavaju bajke pojedinih naroda i civilizacija. Razvilo se uvjerenje da je sve narodne bajke potrebno uključiti u dječju književnost.

Svi pedagozi ne gledaju jednako na bajke. Svađa stara godinama odvija se oko pitanja škodi li bajka djetetu ili mu koristi. Ruski demokrati nikada se nisu protivili narodnoj bajci, već su se protivili njezinom iskrivljavanju. U današnje se vrijeme raspravlja oko razlika znanstvenih dostignuća i nerealnosti koje se događaju u bajkama. Argumenti koje iznose protivnici odnose se na prejaku i nekontroliranu maštu, podržavanje praznovjerja, sadržavanje mitologije i religioznih shvaćanja, udaljavanje djeteta od realnog svijeta, razvijanje nematerijalističkog shvaćanja svijeta i života, oštećivanje dječje psihe, razvijanje monarhističkih osjećaja, uspavlivanje djeteta i zatvaranje pogleda na realan život.

Temeljni argument onaj je o štetnosti bajke za dječju psihu. Do psihičkih trauma koje izazivaju stravične bajke može doći ako se djeci takve bajke pričaju u mraku ili za vrijeme vremenskih nepogoda, te na impresivan način s namjerom plašenja djece. Ovakav način pričanja bajki smatra se zloupotrebom bajke, te govori o poštivanju dječje dobi i prepoznavanju dječje psihe.

Pobornici bajke iznose i argumente koji idu u prilog bajci. Smatraju kako je dobro usmjerena mašta korisna, naglašavaju da se sva otkrića zasnivaju na mašti. Djeca samostalno traže bajke koje na njih imaju snažan utjecaj, ostavljaju upečatljiv doživljaj. Narodne i umjetničke bajke snažna su umjetnička djela i imaju snažan utjecaj na dijete, jači od nekih drugih sredstava. Bajka prikazuje borbu čovjeka i života, borbu dobra i zla u kojoj, gotovo uvijek pobjeđuje dobro. U čudnovatim likovima narod je utjelovio sebe i pokazao svoju težnju za pobjedom. Narod je bajkama prikazivao svoj optimizam. Neki od čudesnih pojmova su: leteći tepih (prikazuje avion), čarobni kristal (prikazuje televiziju), živa voda (prikazuje lijekove), zli duhovi (prikazuju bolesti pred kojima je narod bio nemoćan), čarobne tkalje koje

su u jednoj noći mogle istkati velike količine vune (predstavljaju buduće tekstilne strojeve) itd.

Maksim Gorki smatra kako su bajke pridonijele razvitku pojedinih zanata kao što su: lončarski, kovački, tkalački, zlatarski i drugi. Značaj pridaje i usmenom stvaralaštvu koje je imalo veliki utjecaj na pisanu književnost. Književnici iz svih zemalja koristili su se bajkama i njihovim temama. (Crnković, 1977:23)

Od svih navedenih argumenata Gorki najbitnijim smatra potrebu razvijanja dječje mašte. Turgenjev se također protivi svim argumentima koji ne idu u prilog bajci. „Učitelj je bez sumnje potreban djetetu, ali i dadilja mu je potrebna.“ (Crnković, 1997:23)

Djecu ne treba odvajati od bajke jer bajka dijete ne udaljava od stvarnosti već se dijete uživljava u ono što mu prikazuje bajka. Šelgunov također smatra kako dijete ne treba udaljavati od bajke i knjige jer treba pustiti da djeluju na njegove osjećaje i maštu.

Kada se sagledaju svi argumenti za i protiv bajke i protumače potrebe djeteta predškolske dobi dolazi se do zaključka da bajka pravilno djeluje na dijete ako je upotrijebljena u pravo vrijeme i ako je prilagođena dječjoj dobi. Svako zloupotrebljavanje bajke poput pretjerivanja ili ne objašnjavanja može nanijeti štetu. (Crnković, 1977:24)

Pored vidljivog vanjskog razvoja, bajka prati onaj unutrašnji dječji razvoj podrškom, praćenjem i ohrabivanjem. Bajka se prije psihoanalize bavila i rješavala probleme oko suparništva djeteta i roditelja, zle maćehe, Edipova kompleksa, fiksacije na oralnu fazu, incesta, suparništva među braćom i sestrama. Bajke poučavaju i odrasle o tome kako pomoći svome djetetu. Majkama pružaju pomoć s edipovskim kompleksom, a očevima negiraju suparništvo.

Osim pomoći roditeljima, mnogi psihijatri bajku su vidjeli kao pomoć i koriste ih kao terapeutska sredstva. Kako bajke nisu samo za djecu pokazuje i pojam Edipovog kompleksa koji ne muči samo djecu, već muči i odrasle. (Bettelheim, 2004:10)

4.1. Važnost pričanja bajki djeci predškolske dobi

Koliko je važno djeci pričanje i čitanje bajki postoje brojni razlozi: obogaćivanje dječjih iskustava i proširivanje vidika, pouka iz svake bajke uči ih pravilnom ponašanju i prepoznavanju tuđih i vlastitih osjećaja, poučavanje bitnim životnim vrijednostima, dijete uči slušati, poticanje dječjeg emocionalnog, intelektualnog i socijalnog razvoja, s djetetom se izgrađuje osjećaj bliskosti.

Čitanje bajki djeci omogućuje lakše koncentriranje, a zbog ilustracija lakše povezivanje teksta. Djetetu također prilikom čitanja s postavljanjem pitanja i razgovorom, te listanjem stranica potičemo osjećaj uključenosti. Djeca prilikom čitanja paze na ton i mimiku čitatelja, pa će i dijete samo reagirati i osjećati uzbuđenost ako se glas čitatelja digne. Nakon čitanja dijete je sposobno bajku prepričati ili odglumiti u kratkom igrokazu s lutkama. Djeca vole i samostalno izrađivati lutke.

Djeci mlađe dobi primjerenije su kraće bajke ili one s jednostavnijim temama iz svakodnevnog života. Djeca odrastaju, ali i njihovi se interesi proširuju, pa bajke postaju kompliciranije. Tako se djeca predškolske dobi zanimaju za složenije teme o ljudima i svijetu oko sebe.

Bajke je dobro koristiti kako bi se ispravilo dječje ponašanje ili zato da djeca uče na svojim greškama, pa se i poistovjete s likom iz bajke. Mnoge bajke braće Grimm vezane su uz strah od mraka. Dijete u mraku vidi strah jer je to trenutak kada se odvaja od svog roditelja.

5. O autoru

Braća Grimm najpoznatiji su njemački pisci bajki. Postali su slavni nakon objavljivanja zbirke *Dječje i obiteljske priče*. Zbirka je objavljena 1812. godine.

Jacob Ludwig Karl stariji je brat rođen 1795. godine, a mlađi brat Wilhelm Karl Grimm rođen je 1805. u mjestu Hanau nedaleko od Frankfurta. Školovani su u gimnaziji Friedrichs, upisali su pravo na Sveučilištu Marburg. Bavili su se filozofijom i lingvistikom. Zanimali su se za istraživanje i prikupljanje narodne književnosti, a nakon majčine smrti Jacob je počeo raditi kao knjižničar. Počeli su sve više vremena posvećivati sakupljanju bajki i legendi koje su se prenosile usmenim putem. Navodi se kako su braća pozivala obrazovane mlade žene kao pripovjedače u svoj dom te su na taj način zapisivali bajke.

Kralj ih je angažirao za posao pisanja njemačkoga rječnika *Deutsches Wörterbuch*. Rječnik je predstavljao stvaranje modernog njemačkog jezika. Na rječniku su braća radila do svoje smrti.

Prvu kolekciju priča objavili su 1812. godine. U njoj se nalazilo 86 priča, a tijekom ponovnih objavljivanja broj je u periodu četrdesetak godina narastao na preko 200. Najpoznatije su bajke braće Grimm su: *Zlatna guska*, *Pepeljuga*, *Ivica i Marica*, *Vuk i sedam kozlića*, i mnoge druge. UNESCO je zbirku *Bajke za djecu i dom* 2005. godine uvrstio na popis nematerijalne kulturne baštine. (<http://www.lektire.hr/autor/jacob-i-wilhelm-grimm/>) Braća su umrla u Berlinu, Wilhelm 1859., a Jacob 1863.

6. Crvenkapica

Crvenkapica je jedna od poznatijih Grimmovih bajki. U bajci nema nestvarnih bića poput vještica, vila i vilenjaka, čudovišta, sadrži nestvarne i neobične događaje. Bez nestvarnih događaja ne bi imala sretan završetak. Ova bajka u prvom je redu poučna i govori o tome kako se djeca trebaju čuvati opasnih i zlih ljudi i pridržavati onoga što im roditelji kažu. Opasnosti su svugdje oko nas, pa je potrebno poslušati savjete odraslih.

6.1. Kratki sadržaj

Bajka započinje pojašnjenjem imena glavnog lika, djevojčice Crvenkapice. Ona je dobra djevojčica kojoj je baka poklonika kapicu od crvenog baršuna.

Jednog dana majka ju je poslala k bolesnoj baki kako bi joj odnijela kolača i vina. Majka joj je naglasila kako ne smije skretati s puta. U šumi je Crvenkapica srela vuka. On joj je postavljao razna pitanja kako bi doznao kamo se uputila, te joj je pokušao odvratiti pažnju prijedlogom branja cvijeća za svoju baku. Dok je Crvenkapica brala cvijeće i sve dalje odmicala od puta, vuk je požurio prema bakinoj kući. Pojeo je baku, obukao bakinu spavaćicu i udobno se smjestio u krevet. Crvenkapica je zatim stigla do bakine kuće, začudila su je otvorena vrata. Prišla je krevetu i baka joj se činila neobičnom:

„Hej, bako, kako su ti velike uši! Da te bolje čujem. Bako, kako su ti velike oči! Da te bolje vidim. Bako, kako su ti velike ruke! Da te bolje ščepam. Ali, bako, kako imaš užasno velika usta! Da te bolje prožderem.“ (Grimm, 1998: 10)

Vuk je skočio iz kreveta i progutao Crvenkapicu, te sit zaspao. Njegovo glasno hrkanje čuo je lovac koji je prolazio kraj bakine kuće. Ušao je u kuću kako bi provjerio baku, no ugledavši vuka u krevetu sve je shvatio. Rasporio je vučji trbuh iz kojeg su izašle Crvenkapica i baka. Crvenkapica se uputila po kamenje kako bi vuku napunili trbuh. Vuk se probudio i pokušao pobjeći, no pao je mrtav.

Crvenkapica i baka počastile su se kolačima i vinom za sretan završetak. Crvenkapica je izvukla dobru pouku da mora slušati majku, ne smije skretati s puta i razgovarati s nepoznatima.

Mjesto radnje: šuma i bakina kuća

Vrijeme radnje: neodređeno

Pouka: Uvijek treba slušati roditelje jer nam oni žele najbolje. Djeca se svugdje mogu susresti s brojim nepravilnostima, ali moraju paziti i pridržavati se roditeljskih savjeta.

„Slušat ću mamu i nikada više neću skretati s puta.“ (Grimm, 1998: 11)

6.2. Analiza likova

Crvenkapica je ime djevojčice koja je ujedno i glavni lik ove bajke. Ime je dobila po baršunastoj kapici crvene boje koju joj je poklonila baka. Dobra je i pametna djevojčica, no naivna je. Poslušala je majku, ali ne vidi ništa loše u tome da posluša i nepoznate tj. vuka. Ne vidi u vuku opasnost, no na kraju završi sretno. Na kraju ove bajke i sama je naučila i izvukla pouku kako mora slušati svoje bližnje jer joj oni žele najbolje, te da se nepoznatim ljudima ne može vjerovati.

„Bila jednom mala umiljata djevojčica koju je svatko zavolio čim bi je vidio.“, „Jednom joj je darovala kapicu od crvena baršuna, a budući da joj je tako dobro stajala i da djevojčica nije više htjela ništa drugo nositi, prozvali su je Crvenkapica.“ (Grimm, 1998: 8)

Vuk je zao lik ove bajke. Svojom lukavošću nasamario je Crvenkapicu, te ju je lijepim riječima namamio i odgovorio od majčinih uputa. Vuk na kraju završi loše, zbog svojih loših djela kada pojede Crvenkapicu i baku.

„Vuk je mislio u sebi: mlado, nježno stvorenje, to je mastan zalogaj, bolje ću se njome osladiti nego sa starom. Moram početi lukavo da ugrabim obje.“ (Grimm, 1998: 8)

Lovac je spasitelj u ovoj bajci, svoju hrabrost pokazuje spašavanjem bake i Crvenkapice od zlog vuka. Bez njegove pomoći Crvenkapica i baka bi ostale zarobljene u vučjem truhu. Lovac je najprivlačniji djeci jer spašava dobre likove, a kažnjava zle. O lovcu se također ništa ne doznaje u bajci, predstavljen je samo kao spasitelj.

„Htio je nanišaniti, ali onda se sjetio kako je vuk možda progutao baku pa je još može spasiti, zato nije pucao, već je uzeo škare i stao parati trbuh vuku koji je utonuo u san.“ (Grimm, 1998: 11)

7. Objašnjenje bajke *Crvenkapica*

Crvenkapica je bajka koju svi poznajemo od najranije dobi, no ona je bajka koju su na ljepši način napisala braća Grimm. Njezina književna povijest započinje s francuskim piscem Charlesom Perraultom. Njegova vrsta ove bajke temelji se na lošem završetku u kojem baka i Crvenkapica umiru, a vuk je pobjednik. Priča započinje kao i kod braće Grimm baka je djevojčici sašila kapuljaču za jahanje, po njoj je djevojčica i dobila ime. Majka ju šalje da svojoj baki odnese slatkiša, te se put proteže kroz šumu. Sreće vuka koji ju se ne usuđuje pojesti u šumi kako ga ne bi vidjeli drvosječe. Upita Crvenkapicu kamo ide i ona mu odmah kaže, a vuk odgovara kako će on posjetiti baku. Vuk ulazi u kuću, pojede baku i legne u njezinu postelju. Zatim stiže Crvenkapica, te joj vuk kaže da mu se pridruži. Ona se svuče i legne kraj njega. Iznenađena izgledom gole bake kreće postavljati pitanja:

„Bako kako su ti velike ruke!, našto vuk odgovori: Da te bolje zagrlim! Crvenkapica zatim reče: Bako kako su ti velike noge! i dobiva odgovor: Da mogu bolje trčati!“ (Bettelheim, 2004: 148), nakon ovih pitanja kreću poznata pitanja o velikim ušima, očima i zubima. Zatim vuk pojede Crvenkapicu. Nakon ovog čina Perrault je dodao pjesmu za kraj koja u sebi nosi pouku kako dobre djevojčice ne bi smjele slušati svakakve ljude i tu je kraj.

Ovo djelo govori o zavođenju, naivna Crvenkapica prihvaća vuka, točnije ne odupire se. Tumačenje Crvenkapičine crvene kape odnosi se na predmet zavođenja. Vjeruje mu, kao nepoznatom čovjeku odmah je rekla gdje ide. Također, majka ju nije upozorila da ne skreće s puta. Pouka ostaje slična u obama djelima. Braća Grimm promijenila su bajku, točnije prilagodila su bajku djeci, no pouka je ostala ista kao kod Perraulta.

7.1. Bruno Bettelheim

Bruno Bettelheim rođen je 1903. godine, a umro 1990. Rođen je u Austriji i bio je poznati psiholog koji je radio u odgoju i obrazovanju emocionalno poremećene djece. U Austriji je živio do 1938. godine kada se seli u Ameriku. Radio je na Sveučilištu u Chicagu kao profesor, a nakon 1973. godine podučavao je i na stanfordskom Sveučilištu.

Bettelheimove ideje temeljile su se na onima Sigmunda Freuda, da djeca nisu rođena s emocionalnim i razvojnim poremećajima. Također, smatrao je da se toj djeci može pomoći psihoterapijom bez korištenja psihičkih lijekova. Smatrao je da suvremeni odgojno-obrazovni sustav zanemaruje psihička stanja djeteta i dovodi do potiskivanja problema. Rješenjem problema smatra čitanje bajki koje potiču dječji razvoj.

Izdao je brojne knjige od kojih su najznačajnije: *Ljubav nije dovoljna: liječenje emocionalno poremećene djece*, *Značenje bajki*, itd. Bruno Bettelheim 1976. godine izdaje knjigu *Smisao i značenje bajki* u kojoj govori o važnosti korištenja bajki u odgoju i obrazovanju djece. Spominje i koristi se Freudovom psihoanalizom prilikom interpretacije bajki. Knjiga je podijeljena u dva dijela „Pregršt čarolija“ i „U vilinskoj zemlji“.

Nakon smrti supruge, oboren depresijom, oduzima si život 1990. godine. (URL: <https://www.britannica.com/biography/Bruno-Bettelheim>, 12. travanj 2021.)

8. Interpretacija *Crvenkapice*

Crvenkapica je dijete koje se bori s pubertetskim problemima za koje još emotivno nije spremna. U bajci se navode četiri čula: vid, sluh, opip i okus; dijete, koje je u pubertetu, koristi ih kako bi upoznalo i razumjelo svijet oko sebe. Kada Crvenkapica izađe iz vučjeg trbuha, ponovno se rađa, gubi djetinju nevinost te je mijenja s mudročću. Pozitivno se veže s obama roditeljima i više nije dijete već se u život vraća kao mlada djevojka. (Bettelheim, 2004:160)

8.1. Uloga muškarca u bajci

U bajci važnu ulogu ima muškarac. Taj lik muškarca podijeljen je između dvaju likova, vuka, kao zavodnik koji želi uništiti djevojčicu i baku, te lovca, odgovornoga, očinskog lika koji ih spašava. Vuk, osim zavodnika, predstavlja životinjske sklonosti u svima nama. Na taj način dolazimo do pitanja: Zašto vuk nije pojeo Crvenkapicu u šumi? Odgovor je sadržan u strahu od drvosječa. Na taj način razmišljaju i napadači koji djecu ne napadaju u javnosti iz straha od pogleda. (Bettelheim, 2004: 151) Povodeći se za njegovim prijedlozima Crvenkapica mu je pružila priliku da pojede baku.

8.2. Crvena boja kao simbol

Samim imenom bajke i imenom glavnoga lika naglašava se crvena boja. Crvena boja simbol je žestokih osjećaja. Imenom Crvenkapica ne simbolizira se samo mala kapa već i mala djevojčica. Smatra se premladom za nošenje te kape i onoga što ta kapa priziva. Crvenkapica se plaši svoje spolnosti jer još nije emocionalno zrela. Nezrela osoba koja još nije spremna za spolnost, ali je njoj izložena, vraća se edipovskom načinu razrješenja. Crvenkapica zbog toga daje vuku upute do bakine kuće kako bi ga se riješila, zapravo, šalje ga starijoj ženi. Ovako postupaju djeca kada spas traže u starijoj osobi, tj. u roditeljima. (Bettelheim, 2004)

Crvenkapica je kriva jer je vuk progutao baku budući da mu je pokazala put do njezine kuće, a na taj je način Crvenkapica i kažnjena. Svojim je činom dopustila micanje majčinske figure. Ni baka ne može ostati lišena krivice. Bilo da se radi o baki ili o majci, žene, koje su se odrekle svoje privlačnosti i prenijele je na kćeri dajući im podosta privlačan crveni plašt, izvele su djevojke na pogrešan put. (Bettelheim, 2004)

8.3. Uloga oca

Crvenkapica u vuku vidi oca kojeg želi samo za sebe. Tako se i događa da su djeca, točnije djevojčice, više vezane za oca, dok su dječaci povezani s majkama. Opčinjenost spolnošću povezana je s edipovskim žudnjama djevojčice za ocem.

Crvenkapičin se otac uopće ne spominje, ali je prisutan u skrivenom obliku. Svaka djevojka u svom ocu vidi određenu zaštitu i spas, pa upravo to vidi Crvenkapica u lovcu. Također, želi ga i zvesti, no u ovom slučaju, kada koristimo pojam zavodjenja, smatramo da ga želi nagnati kako bi nju volio najviše. Otac je zato nazočan u *Crvenkatici* u dvama oblicima, obliku vuka (opasnost od prevladavanja edipovskih osjećaja) i lovca (zaštitnička uloga). (Bettelheim, 2004: 156)

8.4. Viši stupanj zrelosti

Crvenkapica, bačena u unutarnju tamu, postaje spremna i cijeni novu svjetlost, bolje razumijevanje emocionalnih iskustava koja mora usvojiti, kao i onih drugih koje mora izbjegavati jer su još „iznad nje“. (Bettelheim, 2004:158) Crvenkapica je trebala biti ta koja će smisliti što s vukom kako bi savladala svoju slabost, ukloniti zavodnika. Skretanje s puta bilo joj je potrebno kako bi dostigla viši stupanj osobnosti; spoznala je opasnosti prepuštanja edipovskom iskušenju. Naučila je zadovoljiti se zaštitom oca i majke.

Zbog ovih opasnosti s kojima se susrela, izgubila je djetinju nevinost (koju je naposljetku zamijenila mudrošću). Crvenkapica se „ponovnim rođenjem“ vraća u život kao mlada djevojka. (Bettelheim, 2004: 160)

Slika 1. Ilustracija Gustavea Dorea, 1892. godina

Izvor: [Little Red Riding Hood, c.1862 - Gustave Dore - WikiArt.org](https://www.wikiart.org/en/Gustave-Dore/Little-Red-Riding-Hood). Preuzeto: 16. siječnja 2021. godine

9. Aktivnost u vrtiću

Dana 28. veljače 2020. godine na stručnoj praksi u dječjem vrtiću i jaslicama *Duga* u Umagu odrađena je aktivnost na temu Crvenkapice. Aktivnost se odnosila na dva kolegija, a to su Metodika govorne komunikacije i upoznavanja okoline, te kolegija Metodika početnih matematičkih pojmova.

Aktivnost je provedena u starijoj vrtićkoj skupini Gusjenice koju polazi 21 dijete u dobi od 5 do 6 godina. U skupini je 7 djevojčica i 14 dječaka. Od 21 djeteta 19 je školskih obveznika, nema djece s posebnim potrebama.

Cilj aktivnosti upoznavanje je djece sa samim pojmom bajke i upoznavanje bajke *Crvenkapica*. Ovom aktivnošću poticat će se dječja mašta i kreativnost, poticanje na čitanje slikovnica i pravilno odnošenje prema njima.

Aktivnost započinje u krugu uz razgovor s djecom, nastavlja se postavljanje pitanja o razlikama između bajke i basne čitanjem bajke *Crvenkapica* samostalnim odlaskom djece po centrima.

9.1. Sredstva i poticaji po centrima

U likovnom centru postavljeni su A4 papir, tempere i kistovi. Djeci je zadano slikanje omiljenog lika ili omiljenog dijela bajke.

U centru početnog čitanja i pisanja postavljen je hamer papir sa zadatcima. Djeci je zadatak dopisivanje naziva na prostor uz slike, točnije potrebno je dopisati prvo i posljednje slovo, ta dva slova jedina nedostaju. Kako bi sva djeca mogla sudjelovati, dopisivanje slova vršit će se brišućim markerom. Kada dijete izvrši zadatak, obriše napisano, sljedeće dijete potom nastavlja radnju.

Za stolno-manipulativni centar pripremljene su slagalice (puzzle) kućne izrade. Motivi iz bajke rezani su na veće i manje geometrijske likove. Postavljene su i fotografije za lakše slaganje.

U centru početnog računanja ponuđena je premetaljka. Na hamer papir postavljeni su likovi iz bajke tiskani u trima veličinama. Djeca trebaju poredati od manjeg k većem. Djeca su, osim premetaljke, imala i zadatak upisivanja broja. Na hamer papir lik Crvenkapice tiskan je višestruko. Likovi su zalijepljeni u više skupina,

djeci je zadano prebrojavanje likova i dopisivanje brojeva. Također, korišten je brišući marker kako bi sva djeca mogla sudjelovati.

U obiteljski centar postavljena je bajka kako bi je djeca mogla samostalno listati i proučavati. Praćeno je dječje rukovanje bajkom i pravilno listanje.

U građevnom centru ponuđeni su razni materijali: drveni štapići, kartonske kutijice lijekova, figure od plutenog češa, naljepnice i kartoni. Djeca su trebala od svih materijala samostalno izraditi labirint od svih materijala njemu bi na početak postavila Crvenkapicu, a na kraj bakinu kuću.

Slika 2. Figure likova od plutenog čepa

Izvor: autorica rada

**Slika 3. Centar početnog računanja
"Premetaljka"**

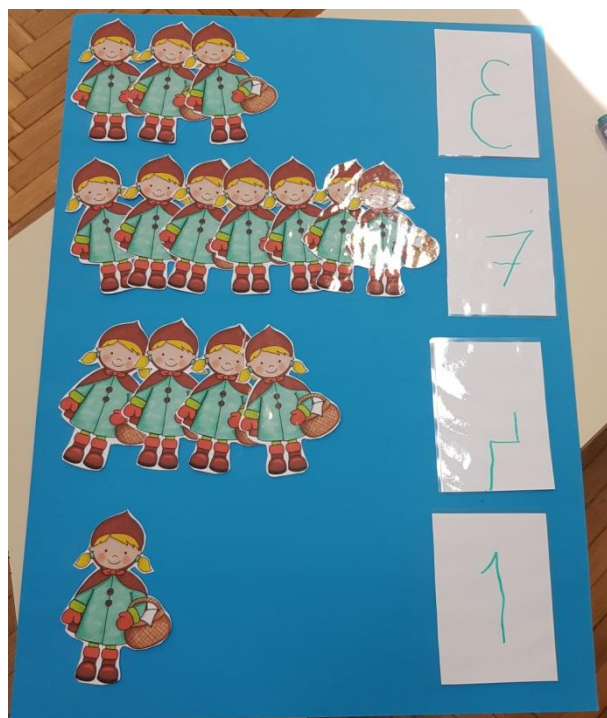
Izvor: autorica rada

**Slika 4. Centar početnog čitanja i pisanja
„Dodaj slova“**

Izvor: autorica rada

**Slika 5. Centar početnog računanja
„Napiši broj“**

Izvor: autorica rada

Slika 6. Likovni centar - slikanje

Izvor: autorica rada

Slika 7. Stolno-manipulativni centar „Puzzle“

Izvor: autorica rada

9.2. Osvrt na aktivnost

Aktivnost je započeta pripremanjem prostora i poticaja po centrima. U uvodnom dijelu s djecom se u krugu vodi razgovor o bajci, naglašavaju se razlike između književnih vrsta, bajke i basne; slijedi čitanje bajke *Crvenkapica*, objašnjavanje aktivnosti po centrima koja djeca samostalno obilaze. Cilj odgojitelja je promatranje i uključivanje po potrebi, moderiranje. Veliki je naglasak na materijalima kojih nikako ne smije nedostajati i na slobodnom kretanju djece po centrima; praćenju interesa djece i poticanju na zajedničkoga rada, uzajamnog pomaganja i uvažavanja. U trenutku opadanjem interesa djeca su se poticala na pospremanje, odlaganje materijala na prigodna mjesta.

Samostalnim kretanjem djece i uvažavanje njihovih interesa potiče se učenje kroz igru. Na taj način djeca nesvjesno usvajaju nova iskustva i gradiva. Na temu bajke *Crvenkapica* osim čitanja same bajke i rukovanja njome djeca su usvajala matematičke, likovne i građevne sposobnosti.

Slika 8. Crtež na temu *Crvenkapica* (djevojčica L., 6 g.)

Izvor: autorica rada

Slika 9. Crtež na temu *Crvenkapica* (djevojčica I., 6 g.)

Izvor: autorica rada

Slika 10. Crtež na temu Crvenkapica (dječak L., 6 g.)

Izvor: autorica rada

Slika 11. Crtež na temu Crvenkapica (djevojčica L., 6 g.)

Izvor: autorica rada

Slika 12. Crtež na temu Crvenkapica (dječak D., 6 g.)

Izvor: autorica rada

10. Zaključak

U ovom završnom radu analiziran je pojam dječje književnosti i prisustvo dječje književnosti po dječjim dobnim razdobljima. Objasneni su zajednički simbolički elementi bajke, a to su: pokretač radnje, glavni junak, ženski lik, protivnici i pomagači, šuma i sretan završetak.

Nakon objašnjenja bajke slijedi njezina povezanost s djetetom. Prikazane su faze razvoja djeteta koje je sastavio Sigmund Freud. U falusnoj fazi pojavljuje se Edipov kompleks koji se pojavljuje i u bajkama. Bajka predstavlja uspješno rješavanje tog problema, na taj način pomaže roditeljima i djeci. Ne slažu se svi u tome koliko je bajka dobra za dijete. Nekoliko pedagoga argumentiralo je bajku, predstavljene su njezine pozitivne i negativne strane. Argumenti koje iznose protivnici su sljedeći: prejaka i nekontrolirana mašta, podržavanje praznovjerja, sadržavanje mitoloških elemenata i religioznih shvaćanja, udaljavanje djeteta od realnog svijeta, razvijanje nematerijalističkog osjećaja, uspavlivanje djeteta i zatvaranje pogleda na realan život.

Kada se sagledaju svi argumenti za i protiv bajke, i protumače potrebe djeteta predškolske dobi dolazi se do zaključka da bajka pravilno djeluje na dijete ako je upotrijebljena u pravo vrijeme i ako je prilagođena dječjoj dobi. Svako zloupotrebavanje bajke, poput pretjerivanja ili neobjašnjavanja, može nanijeti štetu. (Crnković, 1977:24)

Temeljna bajka ovoga rada je *Crvenkapica*. Interpretacijom Crvenkapice (ideje Brune Bettelheima) otkriva se neka druga strana koja nije primjerena djeci, no autori braća Grimm prilagodili su je.

Završni rad zaokružen je aktivnošću koja se provela u dječjem vrtiću, tema: *Crvenkapica*. Aktivnost je provedena u predškolskoj skupini, ostvaren je temeljni cilj upoznavanja djece s bajkom i pravilnim rukovanjem knjigama, ostvaren je i cilj poticanja mašte i kreativnosti. Djeca su usvojila matematičke, likovne i građevne sposobnosti, kao i pouku same bajke: moraju slušati roditelje i starije od sebe.

Literatura

1. Crnković, M. (1977.) *Dječja književnost*. V. izdanje. Čakovec: Zrinski.
2. Crnković, M., Težak, D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
3. Crnković, M. (1987.) *Sto lica priče*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Bettelheim, B. (2004.) *Smisao i značenje bajki*. Cres: Poduzetništvo Jakić.
5. Pintarić, A. (1999.) *Bajke: pregled i interpretacije*. Osijek: Matica hrvatska Osijek.
6. Pintarić, A. (2008.) *Umjetničke bajke- teorija, pregled i interpretacije*. Osijek: Matica hrvatska Osijek.
7. Grimm, J., Grimm, W. (1998.) *Izabrane bajke*. Zagreb: ABC Naklada
8. Grimm, J., Grimm, W. (2012.) *Bajke*. Zagreb: Školska knjiga.
9. *Edipov kompleks- psihološki koncept Sigmunda Freuda*. [Online] Dostupno na: <https://www.krenizdravo.hr/zdravlje/psihologija/edipov-kompleks-psiholoski-koncept-sigmunda-freuda> [Pristupljeno: 28. srpnja 2020.]
10. *Znanost o književnosti. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=67354> [Pristupljeno: 28. srpnja 2020.]
11. Sirius, *Važnost čitanja i pričanja priča djeci predškolske dobi*. [Online] Dostupno na: <https://centar-sirius.hr/1894-2/> [Pristupljeno: 15. kolovoza 2020.]
12. Lektire.hr, *Braća Grimm- Jacob i Wilhelm*. [Online] Dostupno na: <https://www.lektire.hr/autor/jacob-i-wilhelm-grimm/> [Pristupljeno: 24. kolovoza 2020.]

Prilozi

<i>Slika 1.</i> Ilustracija Gustavea Dore, 1892. godina	23
<i>Slika 2.</i> Figure likova od plutenog čepa	25
<i>Slika 3.</i> Centar početnog računanja "Premetaljka"	26
<i>Slika 4.</i> Centar početnog čitanja i pisanja „Dodaj slova“	26
<i>Slika 6.</i> Likovni centar- slikanje.....	27
<i>Slika 5.</i> Centar početnog računanja „Napiši broj“	27
<i>Slika 7.</i> Stolno-manipulativni centar „Puzle“	28
<i>Slika 8.</i> Crtež na temu <i>Crvenkapica</i> (djevojčica M.L., 6 g.).....	29
<i>Slika 9.</i> Crtež na temu <i>Crvenkapica</i> (djevojčica I., 6 g.).....	29
<i>Slika 10.</i> Crtež na temu <i>Crvenkapica</i> (dječak L., 6 g.).....	30
<i>Slika 11.</i> Crtež na temu <i>Crvenkapica</i> (djevojčica L., 6 g.).....	30
<i>Slika 12.</i> Crtež na temu <i>Crvenkapica</i> (dječak D., 6 g.)	31